

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника

(проректор з науково-педагогічної роботи)

М.В. Афанасьєв
М.В. Афанасьєв

ЕКОНОМІКА

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Правове регулювання економіки

Вид дисципліни	базова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри статистики
і економічного прогнозування

О.В. Раєвнева

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри статистики і економічного прогнозування
Протокол №1 від 02.09.2019 р.

Розробники:

Раєвнева О. В., д.е.н., проф. кафедри статистики і економічного прогнозування

Аксьонова І. В., к.е.н., доц. кафедри статистики і економічного прогнозування

Шликова В. О., к.е.н., доц. кафедри статистики і економічного прогнозування

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни:

Для підготовки фахівців в сфері економіки та її правового регулювання навчальна дисципліна «Економіка» є однією із фундаментальних, що формують спеціальність економіста-правовика. Викладання навчальної дисципліни «Економіка» спрямовано на формування у студентів сучасних фундаментальних знань про основні концепції, категорії та поняття ринкової економіки, закономірності поведінки різних економічних суб'єктів на макро- та мікрорівнях і про те, як дані суб'єкти здійснюють вибір в умовах обмеженості ресурсів.

Зростання інтересу до економіки в сучасних умовах обумовлене розвитком інформаційної економіки, коли саме економіко-статистичні дані відображають хід процесів, що відбуваються на макро-, мезо- та мікрорівнях і слугують, водночас, інформаційною базою для прийняття управлінських рішень.

Вивчення навчальної дисципліни «Економіка» належить до циклу базових дисциплін освітнього ступеня «бакалавр» для студентів спеціальності 081 «Право» освітньо-професійної програми «Правове регулювання економіки» та спрямоване на формування базових компетентностей щодо змоги об'єктивно оцінювати закономірності формування економічних явищ та процесів на макро- та мікрорівні та вміння приймати зважені управлінські рішення, виходячи з об'єктивної інформації щодо функціонування та розвитку макро- та мікроекономічних систем.

Об'єктом навчальної дисципліни є макро та мікроекономічне середовище функціонування суб'єктів господарювання.

Предметом навчальної дисципліни є закономірності формування макроекономічних явищ і процесів та їх взаємозв'язок з економічною природою підприємництва.

Мета навчальної дисципліни: формування теоретичних знань, прикладних вмінь та навичок щодо визначення взаємозв'язків та закономірностей розвитку макроекономічних явищ і процесів та зовнішнього і внутрішнього середовища суб'єктів економічної діяльності.

Курс	1	
Семестр	1	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	32
	практичні	32
Самостійна робота	86	
Форма підсумкового контролю	Екзамен	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Філософія	Правова статистика
Інформатика	Маркетинг
Логіка	Менеджмент
	Трудове право
	Господарське право
	Написання курсових робіт, консультаційних проектів

2. Компетентності та результати навчання задисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність до адекватного використання понятійного апарату економічної теорії при поясненні реальних економічних процесів	Здатність використовувати ключові характеристики та функції макроекономічних агентів та ринків для аналізу економічних явищ Здатність визначати типи економічного зростання та вплив окремих факторів на економічне зростання країн світу
Здатність до розуміння формування попиту та пропозиції на ринку праці, а також їх зв'язку з інфляцією	Здатність пояснювати причинно-наслідкові зв'язки між рівнем безробіття та інфляцією Здатність оцінювати вплив безробіття на соціально-економічний розвиток країни
Здатність до розуміння основних принципів бюджетно-податкової та грошово-кредитної політики	Здатність оцінювати позитивні та негативні наслідки застосування інструментів бюджетно-податкової та грошово-кредитної політики країни
Здатність до розуміння функціонування відкритої економіки	Здатність аналізувати структуру та динаміку платіжного балансу, їх вплив на економіку країни
Здатність до цілісного уявлення про ведення господарства вітчизняних підприємств та організацій, що функціонують у конкурентному зовнішньому середовищі	Здатність визначати основні категорії підприємства та підприємництва, принципи, функції, правові основи, цілі та напрямки діяльності суб'єктів господарювання Здатність щодо визначення видів та форм підприємницької діяльності, основ створення та організації діяльності суб'єктів господарювання
Здатність до розуміння й оцінювання мікро- та макросередовища функціонування суб'єктів економічної діяльності	Здатність визначати фактори мікро- та макросередовища функціонування підприємств. Здатність оцінювати зовнішнє середовище підприємств на підставі методів PEST та SWOT аналізу
Здатність до визначення й дослідження економічної природи підприємництва та його ресурсного забезпечення	Здатність аналізувати ресурси, витрати та результати суб'єктів економічної діяльності
Здатність до управління підприємствами	Здатність визначати методи управління економічною діяльністю підприємства. Здатність формувати організаційні відносини в системі менеджменту суб'єкта господарювання

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Економіка: макрорівень

Тема 1. Основи макроекономіки

1.1. Об'єкт, предмет та метод макроекономічного аналізу.

Визначення предмету та методу макроекономічного аналізу. Абстрагування та агрегування, як базові методи макроекономічного аналізу.

1.2. Макроекономічні агенти та ринки.

Домогосподарства, підприємства, державний сектор, зовнішній світ (іноземний сектор) та їх основні функції. Основні характеристики груп ринків, на яких взаємодіють економічні агенти: товарний ринок, ринок ресурсів, фінансовий ринок, валютний ринок.

1.3. Основні макроекономічні показники.

Валовий внутрішній продукт та його складові. Реальні та номінальні величини. Вимірювання та тлумачення валового національного продукту. Валова додана вартість. Порівняння величини та зміни у часі валового внутрішнього продукту країн світу.

1.4. Поняття та вимірювання економічного зростання.

Екстенсивний та інтенсивний типи економічного зростання, їх ключові відмінності.

1.5. Моделі економічного зростання.

Екзогенні та ендогенні моделі економічного зростання. Роль технологічних змін та інновацій в економічному зростанні.

1.6. Результати емпіричних досліджень детермінант економічного зростання.

Політичні, соціальні, етнічні, релігійні змінні, параметри державної політики, демографічні показники тощо.

Практичне заняття 1 за темою 1. Написання есе за напрямками: а) характеристика макроекономічних агентів; б) характеристика ринків.

Практичне заняття 2 за темою 1. Вирішення завдань з визначення величини валового внутрішнього та валового національного продукту. Розрахунок темпів зростання основних макроекономічних показників.

Практичне заняття 3 за темою 1. Написання есе за напрямками: а) тенденції зростання світової економіки; б) аналіз економічного зростання в країнах світу; в) економічне зростання в Україні.

Тема 2. Безробіття та інфляція

2.1. Ринок праці.

Попит і пропозиція на ринку праці. Рівновага на ринку праці.

2.2. Безробіття.

Поняття безробіття, його види та причини. Вплив безробіття на добробут суспільства. Закон Оукена. Регулювання ринку праці.

2.3. Інфляція.

Поняття інфляції, її види та причини. Наслідки інфляції. Інфляція і очікування. Роль антиінфляційної політики.

2.4. Взаємозв'язок інфляції і безробіття: крива Філіпса.

Рання і перебудована крива Філіпса та її інтерпретація. Поєднання кривої Філіпса та закону Оукена.

Практичне заняття 1 за темою 2. Вирішення завдань з визначення попиту та

пропозиції робочої сили, рівноваги на ринку праці.

Практичне заняття 2 за темою 2. Вирішення завдань з аналізу рівня інфляції, перевірку взаємозв'язку між рівнем безробіття та інфляцією.

Тема 3. Бюджетно-податкова та грошово-кредитна політика

3.1. Бюджетно-податкова політика.

Зміст, цілі, інструменти бюджетно-податкової політики. Види бюджетно-податкової політики (стимулююча та стримуюча). Податкова ставка, принципи оподаткування.

3.2. Державний бюджет.

Дефіцит (профіцит) державного бюджету. Основні напрями видатків державного бюджету. Формування та реалізації бюджетно-податкової політики в Україні.

3.3. Грошово-кредитна політика.

Попит та пропозиція грошей. Сутність грошово-кредитної політики, види, цілі та інструменти.

3.4. Банківська система.

Сутність, принципи побудови та функції банківської системи. Становлення і розвиток банківської системи України. Національний банк України.

Практичне заняття 1 за темою 3. Написання есе за напрямками: а) сутність, організація, основні підходи та методи бюджетного планування; б) податкова політика в реалізації соціальної функції держави; в) регуляторний вплив прямих і непрямих податків на економіку.

Практичне заняття 2 за темою 3. Написання есе за напрямками: а) загальна характеристика банківської системи України; а) інструменти грошово-кредитної політики НБУ.

Тема 4. Відкриті економіки, платіжний баланс, валютний курс

5.1. Відкрита економіка.

Ознаки і властивості відкритої економіки

5.2. Платіжний баланс: визначення і структура.

Платіжний баланс України в аналітичній формі.

5.3. Валютний ринок.

Номинальний та реальний валютний курс. Паритет купівельної спроможності для визначення номінального валютного курсу.

Практичне заняття за темою 4. Вирішення завдань з аналізу збалансованості показників платіжного балансу країн світу. Розрахунок величини відхилень сальдо рахунків.

Змістовий модуль 2. Економіка: мікрорівень

Тема 5. Підприємство і підприємницька діяльність в системі ринкової економіки

5.1. Поняття і характерні риси підприємства, основні види його діяльності.

Підприємство як економічна категорія. Ознаки підприємства. Основні положення Господарського Кодексу України. Напрямки діяльності підприємства в конкурентному середовищі.

5.2. Еволюція економічної теорії підприємства.

Характеристика теорій підприємства: неокласичної, інституційної, еволюційної та підприємницької. Концепції підприємства: агентська модель підприємства, «теорія виживання», інтеграційна концепція, концепція підприємства як відкритої системи.

5.3. Правові основи функціонування підприємства.

Нормативно-правові акти, які регулюють діяльність підприємства. Статут підприємства та його розділи. Структура засновницького та колективного договорів. Предмет Генеральної тарифної угоди. Особливості створення та реєстрації підприємства. Особливості ліквідації та реорганізації підприємств.

5.4. Класифікація підприємств. Форми об'єднання підприємств.

Види підприємств залежно від класифікаційних ознак та їх практичне значення. Форми добровільного й інституційного об'єднання підприємств. Види господарських товариств. Основні види інтеграційних утворень.

5.5. Основи підприємницької діяльності.

Зміст і поняття підприємницької діяльності. Історія розвитку підприємницької діяльності. Форми здійснення підприємницької діяльності. Особливості формування внутрішнього і зовнішнього підприємницького середовища.

Практичне заняття 1 за темою 5. Написання есе за напрямком: характеристика підприємств як суб'єктів економічної діяльності.

Практичне заняття 2 за темою 5. Написання есе за напрямком: характеристика економічної природи підприємництва.

Тема 6. Ринкове середовище функціонування підприємств

6.1. Мікро- та макросередовище функціонування та їх основні фактори.

Поняття та вплив зовнішнього середовища на діяльність підприємства. Мікро- і макросередовище діяльності підприємства. Поняття ринку в широкому та вузькому значенні. Функції ринку. Етапи формування ринку. Структура та види ринків. Класифікація інфраструктури ринку. Типи ринкової структури та види ринків залежно від ступеня конкуренції.

6.2. Ринок підприємства: сутність та розроблення.

Поняття ринку підприємства. Цільовий ринок підприємства. Рівні сегментації ринку. Критерії, фактори та методи сегментації ринку. Попит та пропозиція на ринку. Еластичність попиту. Ціна та її функції. Структура та рівень цін.

Ринкове середовище підприємства та його вплив на господарську діяльність. Ринок юридичних послуг як складова ринкового середовища підприємства.

6.3. Аналіз зовнішнього середовища підприємства.

Методи аналізу середовища підприємства: PEST-аналіз, аналіз галузі, SWOT-аналіз.

Практичне заняття 1 за темою 6. Вирішення завдань на визначення попиту, пропозиції, їх еластичності від цін та доходів. Розрахунок середніх цін та рівня інфляції.

Практичне заняття 2 за темою 6. Проведення SWOT-аналізу підприємства.

Тема 7. Ресурсне забезпечення та результати економічної діяльності суб'єктів господарювання

7.1. Характеристика та аналіз персоналу підприємства.

Поняття персоналу та його класифікація. Показники стану, руху та використання трудових ресурсів підприємства. Кадрова політика. Продуктивність та оплата праці.

7.2. Капітал підприємства.

Сутність та структура капіталу підприємства. Основний та оборотний капітал, його використання.

7.3. Витрати та прибуток підприємства.

Поняття витрат, їх класифікація. Показники оцінки витратності виробництва. Поняття доходу та прибутку як основних показників економічної діяльності. Особливості здійснення аналізу прибутку та рентабельності.

Практичне заняття 1 за темою 7. Вирішення завдань на оцінювання трудових ресурсів підприємства, їх продуктивності та оплати праці.

Практичне заняття 2 за темою 7. Вирішення завдань на визначення показників стану, руху та ефективності використання основного та оборотного капіталу. Розрахунок показників собівартості та прибутковості.

Тема 8. Управління підприємствами

8.1. Сутність процесу управління підприємством.

Управління підприємством: поняття, завдання і принципи. Властивості підприємства як економічної системи, яка управляється. Функції управління: планування, організація, мотивація, контроль та їх характеристика.

8.2. Методи і моделі управління підприємством.

Інструменти та риси сучасного управління. Методи управління: економічні, соціально-психологічні, адміністративно-правові (організаційні). Характеристика типів повноважень. Стилі управління.

8.3. Організаційні структури управління підприємствами.

Види і детальна характеристика організаційних структур управління підприємствами. Основні елементи організаційної структури управління. Лінійний, функціональний, лінійно-функціональний, комбінований, дивізійний, продуктивний, регіональний, матричний, конгломератний типи організаційної структури управління підприємствами. Принципи ефективної побудови організаційних структур управління виробництвом. Основні вимоги до організаційних структур управління.

Практичне заняття 1 за темою 8. Написання есе за напрямками: а) менеджмент як наука та мистецтво; б) характеристика системи менеджменту сучасного підприємства.

Практичне заняття 2 за темою 8. Написання есе за напрямком: процес прийняття рішень в менеджменті.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту складати іспит, – 35 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає

виставлення оцінок за усіма формами проведення занять. Оцінювання знань студента проводиться за накопичувальною 100-бальною системою.

Підсумковий контроль здійснюється на підставі проведення екзамену. Екзаменаційний білет складається з вирішення тестових та практичних завдань (10 тестів, 3 розрахунково-аналітичних завдання).

Критерії оцінки тестового завдання: кожний тест оцінюється в 1 бал.

Критерії оцінки розрахунково-аналітичного завдання :

1 бал – вирішення завдання містить лише формули розрахунків, що не відповідають ситуації, яка розглядається;

2 бали – вирішення завдання містить лише формули розрахунків або деякі елементи з окремих тем дисципліни, що стосуються ситуації;

3 бали – вирішення завдання містить формули розрахунків та пояснення до них, вирішення тільки розпочато;

4 бали – завдання вирішено невірно, але деякі розрахунки відповідають ситуації, що розглядається;

5 балів – завдання вирішено, але є груба помилка, яка впливає на кінцевий результат розрахунків, висновок носить поверховий характер, не усі формули пояснені;

6 балів - завдання виконано вірно наполовину, наведена доцільність використання економічного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, висновок носить поверховий характер;

7 балів - завдання виконано вірно, наведена доцільність використання економічного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, але висновок не повністю обґрунтований, мають місце дві неточності у виконанні завдання;

8 балів - завдання виконано вірно в повному обсязі, якісно оформлено, наведена доцільність використання економічного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, але за результатами розрахунків зроблено не повний висновок і має місце одна неточність у виконанні завдання;

9 балів - завдання виконано в повному обсязі, якісно оформлено, наведена доцільність використання економічного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, але за результатами розрахунків зроблено не повний висновок;

10 балів – завдання виконано бездоганно, без жодної помилки, якісно оформлено, наведена доцільність використання економічного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, за результатами розрахунків зроблено аргументований економічний висновок та узагальнення.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекції	Практичне заняття	Есе	Практичні завдання	Тестові завдання	Контрольна робота	Усього
Змістовий модуль 1. Економіка: макрорівень	Тема 1. Основи макроекономіки	1 тиждень	0,5	0,5	-	-	-	1
		2 тиждень	0,5	0,5	2	-	-	3
		3 тиждень	0,5	0,5	2	-	1	4
	Тема 2. Безробіття та інфляція	4 тиждень	0,5	0,5	-	-	-	1
		5 тиждень	0,5	0,5	-	2	1	4
	Тема 3. Бюджетно-податкова та грошово-кредитна політика	6 тиждень	0,5	0,5	2	-	-	3
		7 тиждень	0,5	0,5	2	-	1	10
	Тема 4. Відкриті економіки, платіжний баланс, валютний курс	8 тиждень	0,5	0,5	-	2	1	4
Змістовий модуль 2. Економіка: мікрорівень	Тема 5. Підприємство і підприємницька діяльність в системі ринкової економіки	9 тиждень	0,5	0,5	2	-	-	3
		10 тиждень	0,5	0,5	2	-	1	4
	Тема 6. Ринкове середовище функціонування підприємств	11 тиждень	0,5	0,5	-	-	-	1
		12 тиждень	0,5	0,5	-	2	1	4
	Тема 7. Ресурсне забезпечення та результати економічної діяльності суб'єктів господарювання	13 тиждень	0,5	0,5	-	2	-	3
		14 тиждень	0,5	0,5	-	2	1	4
	Тема 8. Управління підприємствами	15 тиждень	0,5	0,5	-	-	-	7
		16 тиждень	0,5	0,5	2	-	1	4
	Екзамен							
Усього		8	8	14	10	8	12	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену , курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна

1. Абель Э., Бернанке Б. Макроэкономика / Пер. с англ. – СПб., 2010. – 768 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М. Бойчик. – Київ : Кондор-Видавництво, 2016. – 378 с.
3. Клименко Е. Н. Макроэкономика : учебное пособие для самостоятельного изучения дисциплины для иностранных студентов всех направлений подготовки / Е. Н. Клименко, О. Н. Крюкова, М. С. Бриль. – Х. : Изд. ХНЭУ им. С. Кузнеця, 2015. – 220 с.
4. Лойко В.В., Макаровська Т.П. Економіка підприємства: навч. посібн. / В.В. Лойко, Т.П. Макаровська – Київ : КНУТД, 2015. – 267 с.
5. Макроэкономика : учебник для академического бакалавриата / А. В. Аносова, И. А. Ким, С. Ф. Серегина [и др.] ; под ред. С. Ф. Серегинной. — 3-е изд., перераб. и доп. — М. : Издательство Юрайт, 2016. — 527 с.
6. Макроекономічний аналіз [Електронний ресурс] : навч. посіб. / М. С. Бріль, О. М. Кліменко, М. А. Мащенко [та ін.] ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (1,74 МБ). - Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. - 274 с.
7. Манків Грегори Н. Макроекономика / Пер. с англ. Наук. ред. пер. С. Панчишина. – К.: Основи, 2000. – 588 с.
8. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни «Економіка підприємства» /За редакцією проф. М.В. Афанасьєва.- Х.:ВД «ШЖЕК», 2003. - 410 с.
9. Статистичні методи оцінки регіонального розвитку: навчальний посібник / О. В. Раєвнева, І. В. Аксьонова, Г. І. Свидло; під ред. д-ра екон. наук, проф. Раєвневої О.В. – Х.: ФОП Александрова К. М., 2016. – 328 с.

Додаткова

10. Економіка підприємства: компетентність і ефективність розвитку: монографія / В. С. Пономаренко, М. В. Афанасьєв, І. В. Гонтарева та інш.; за заг. ред. д.е.н., проф. Пономаренка В. С. – Х. : ХНЕУ, 2013. – 187 с.
11. Економіка підприємства: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. – Харків : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011. – 208 с.

12. Ефимова Е. Г. Экономика для юристов : учебник / Е. Г. Ефимова. – Москва : Флинта : МПСИ, 2009. – 512 с.
13. Кузнецова С., Т. Болгар, Пестовская З. Банківська система. – К.: Центр навчальної літератури – 2017. – 400 с.
14. Пиндайк Р., Рабинфельд Д. ПЗ2 Микроэкономика. / Пер. с англ. — Санкт-Петербург : Питер, 2002. — 608 с.
15. Податкова політика України: навч. посіб. / П.В. Мельник, З.С. Варналій, Л.Л. Тарангул [та ін.] ; за ред. П.В. Мельника. – К.: Знання України, 2010 – 505 с.
16. Сергієнко В. В. Правове забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності в Україні : навчальний посібник / В. В. Сергієнко, А. С. Пешкова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 140 с.
17. Ха-Юн Чанг Экономика. Инструкция з використання / Пер. з англ. Андрій Лапін. – К. : Наш Формат, 2016. – 400 с.
18. Шумпетер Й.А. Теорія економічного розвитку: Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / Пер. з англ. В. Старка. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». – 2011. – 242 с.
19. Экономика. Базовый курс. Учебное пособие для неэкономических специальностей / под ред. В. А. Исаева, А. В. Савинского. – Москва : Издательство РУДН, 2011. – 198 с.
20. Экономика для юристов : учебник для бакалавриата / отв. ред. А. А. Петров. – Москва : Норма : ИНФРА-М, 2019. – 328 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

21. Верховна рада України : офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rada.gov.ua/news/zp>.
22. Грошово-кредитна та фінансова статистика НБУ. Офіційний сайт Національного банку України // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.bank.gov.ua/>.
23. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
24. Український союз промисловців і підприємців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uspp.ua/>.
25. World Economic Outlook Data base / International Monetary Fond [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2019/01/weodata/index.aspx>